

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaë, 1661

Decima quinta causa. In dena quinta furor & mulier memorantur. Octo
quæstiones decimæ quintæ causæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

admoveat officium. Ab his extorta per immoderatam impunitatem, repeti solent: data i per tolerabilem confidendum, non solent: magisque reprehendimus, qui talia invidiose repetiverunt, quam qui ea de more sumpturunt: quoniam multa necessitate personarum rebus humanis vel inveniatur huiusmodi commodis, vel tenentur. Quod illi, si vitam vitam mutaverint, aut excellentioris confecerint sanctitatis gradum, facilius ea, quæ hoc modo acquirunt, tanquam sua pauperibus largiuntur, quam eis, à quibus accepta sunt, tanquam aliena restituant. Qui vero contra jus societatis humanae furtis, rapinis, calumniis, oppressionibus, invasionibus abstulerint, reddenda potius, quam donanda censemus, Zachari & publicani Evangelico exemplo.

¶ Data per tolerabilem confuetudinem, non solent. Adhuc sunt hæc ex originali, sine quibus sequentia non facti consueverunt.

QVÆSTIO VI.

¶ Quid verò poenitentia agi non possit, nisi res aliena reddatur, refert Augustinus ad Macedonium, episcopus. 14.

C. I. ¶ Poenitentia non agitur, si aliena res non restituatur.

Si res aliena, propter quam peccatum est, cum reddi potest, non redditur, non agitur poenitentia, sed fingitur. Si autem veritate agitur, non remittitur peccatum, nisi restituatur ablatum: sed, ut dixi, cum restitui potest. Peraneque enim qui auferit, amittit, five alios patiendo malos, si se ipse vivendo: nec aliud habet, unde restituat. Hinc certe non possumus dicere, reddere quod abulisti, nisi eum habere credimus, & negare. Vbi quidem si aliquis sustinet cruciatum, & repente, dum existimatur habere quod reddat, nulla est iniquitas: quia est non est, unde reddat & ablatam pecuniam, merito tamen, dum eam per molestias corporales reddere d compellitur, peccati, quo male ablata est, penas luit. Sed inhumanum non est, etiam pro talibus intercedere, tanquam pro reis criminum, non ad in hominem restituatur aliena; sed ne frustra homo in hominem sciat, & paulo post. Illud vero si identidem male ablata restituatur, & qui ad se confugientem (quantum honeste potest) ad restituendum non compellitur, scitum esse fraudis & criminis. Nam misericordiam operam nostram talibus subtrahimus, quam impendimus. Non enim operam fert, quid peccandum adjuvat, ac non potius subvertit, atque opprimat. Sed nunquid ideo nos aut exigere, aut ad exigendum tradere, vel possumus, vel debemus? Agimus quantum Episcopalis facultas dat, & humanam quidem nonnunquam, sed maxime ac semper divinum iudicium comminantes. Nolentes autem reddere, quos novimus, & male abstulisse, & unde reddant habere arguimus, increpamus, obtestamur, quosdam etiam, quosdam psalmi, sicut diversitas personarum diversam videtur posse recipere medicinam.

¶ Repente si est emendationem ex eadē episcopalis Vancianæ & aliter Antverpiana cum antea legeretur, repente. ¶ Adjuvat] Quæ sequuntur, emendata sunt ex eadē episcopalis in pressis & manuscriptis. Antea legebatur, qui ad subvertendum adjuvat, ac non potius adjuvat, sed obviat venar in vocem, adjuvat, suo loco positam.

a Luc. 19. Sequitur apud B. August. c. quid dicam sup. ca. 9. d. b. Poly. lib. 6. tit. 16. c. 4. & p. 13. c. 25. c. al. luit. d. al. reddere. e. datur. [orig. f. & deprehendit.] orig. g. al. velle accipere.

2 pars. Si verò rem alienam quis consecraverit, non eandem, sed astatim eam restituere debet.

C. II. ¶ Quæ rem alienam consecrat, eius astatim restituatur.

Unde Gregorius lib. 7. indit. 2. epist. 38. Fan- rino defensori.

Comperimus nullam exitisse causam, pro qua res Iudaorum i potuissent rationabiliter occupari, atque eas esse inconsculte ac temere consecratas. Idcirco experientie tue præcipimus, ut quia, quod semel consecratum est, in eis non valet retrahere, studii tui sit, ut ipse Episcopus debeat pretium dare.

¶ Iudaorum] Reposita est hæc dictio ex epist. B. Gregorii, ut intelligatur facilius, quo referantur ea, quæ in hoc capite continentur: ac nonnulla etiam alia, sunt emendata.

3 pars. Pra malis autem apud Principes ecclesia debet intercedere, non eos temerario ausu defendere.

C. III. ¶ Ecclesia pro malis intercedat, non eos temerario ausu defendat.

Unde Gregorius Romano defensori, lib. 7. indit. 2. epist. 24.

¶ Qui in furtis publicis implicati sunt, à nobis non videantur iniuste defendi, ne opinionem male agentium ex indifferetia defensionis ausu in nos ullo modo transferamus: sed quantum decet ecclesiam, admonendo, & verbum intercessionis adhibendo, quibus valetis, succurrite: ut & illis opem feratis, & opinionem sanctæ ecclesiæ non inquinatis.

¶ Insa. 23. q. 3. refertur summa huius capituli, cum hic sint propria verba B. Gregorii.

4 pars. Furtum autem non tam in quantitate rei, quam in affectu furtantis consideratur.

C. IV. ¶ Non solum in maioribus furtis committitur, sed etiam in minoribus.

Unde Hieronymus in epistolam ad Titum, ad c. 2.

¶ Vt b autem non solum in maioribus, sed etiam in minoribus iudicatur. Non enim id quod furto ablatum est, sed mens furtantis attenditur. Quomodo in fornicatione non idcirco diversa sit fornicatio, seu mulier sit pulchra aut deformis, ancilla aut ingenua, pauperula aut opulenta, sed qualiscunque illa fuerit, una est fornicatio; ita & in furto, quantumcunque quis abstulerit, furti crimen incurrit.

¶ Referuntur verba B. Hieronymi, nonnulli tamen omisit, & mutatis: quemadmodum etiam apud Burchardum & Irenæum.

CAUSA XV.

Vidam sacerdos c in crimen carnis lapsus esse perhibetur, antequam sacerdotalem benedictionem consequeretur. Postquam vero sacerdotium accepit, in suorum versus quendam interfecit. Recusata vero sanitate, apud Episcopum accusatur ab eo, cum qua lapsus esse dicitur. Episcopus autem die Dominico causam examinat. Sacerdos inficitur crimen sibi illatum: quotidano clericorum sibi patrocinia quarit: illi verò non sine pretio sibi patrocinantur: tandem Episcopus confessionem quasi iuribus extorquet. deorum solus & absq. synodali audientia illam sententia ferit.

- 1. Quaritur autem an ea, qua mente alienata sunt, sint imputanda.
2. Secundo, an pro insensu patrocinii liceat clericis movere exigere.
3. Tertio, an ex mulieris confessione iste sit condemnandus.
4. Quarto, an die Dominico eius causa sit ventilanda.
5. Quinto, an sibi neganti purgatio sit deferenda.
6. Sexto, an eius confessio cruciatibus sit extorquenda.

a Poly. lib. 6. tit. 16. b al. furtum. Poly. ibid. Burch. lib. 11. c. 13. Ivo p. 13. c. 41. g al. clericus.

7 Septimo, an ab his Synodalia audentia Episcopus valeat sacerdotem damnare.
8 Ollavo, si sine confessio, aut ab aliis corvictus fuerit, quod ante ordinationem peccaverit, an suscipere ordinis officium exequi liceat.

QVÆSTIO I.

1 **Q**uid autem ea, que alienata mente sunt, non sint imputanda, facile videtur posse probari. Peccata namque alia penes voluntatem animi, alia circa naturam firmitatem videtur consistere. Est autem voluntas (ut ait Augustinus lib. 1. a retrahat. cap. 15.) animi motus cogente i nullo ad aliquid vel non imitandum 2, vel adipsendum. Quod propter delictum est, ut hoc definitione volens a nolente discernatur. Ex voluntate itaque peccata procedunt, que libero mentis arbitrio, & delinquentis proposito committuntur. Porro infirmitas alia est animi, alia carnis. Infirmitas animi est ignorantia. Carnis infirmitas est concupiscentia. Ex utraque autem infirmitate que premitur, imputantur ad poenam. Unde quibusdam ignorantibus dicitur est. b [Si qui ignorat, ignorabit.] Tali illi erant, de quibus Christus ait c Apostolus. [Extra synagoga facient vos: quia arbitrorum obsequium se præbere Deo.] De istem etiam Apostolus dicit scribit in epistola ad Romanos. [Testimonium illis perhibeo, quia seculum Deo habens, sed non scientiam scientiam.] Nullum tamen coram in sua perfidia perseverantem hoc ignorantia excusat. Ex carnis infirmitate procedunt, que nature languore fiunt: que nisi compati fuerint ad poenam, nequaquam Apostolus legetur de corpore mortui huius dicit. [Insuper e ego homo, qui me libera- lit de corpore mortui huius dicit.] Ite ergo penes voluntatem, sive penes infirmitatem peccata consistunt, semper imputantur ad poenam. Cuius sententia illud Augustini de vera religione 5, c. 14. con- trarium videtur. [Vique adeo peccatum voluntarium malum est, ut nullo modo peccatum sit, si non sit voluntarium, et hoc quidem ad- de manifestum est, si nulla tunc dolorum paucitas, nulla indolentia turbat diffinitur.] Quare autem videndum est peccatum involuntarium, aut fatendum est voluntate committi. Sed hoc non generaliter de omnibus peccatis intelligendum est, idem Augustinus in libro primo retrahat. c. 15. g ostendit, dicens. [Vique adeo peccatum voluntarium malum est, ut nullo modo peccatum sit, si non sit voluntarium, invenitur esse verissima. Peccatum quippe illud cogitandum est, quod tantummodo peccatum est, non quod est etiam poena peccati. h [Quamvis et illa que non 3 immerito non voluntaria peccata dicuntur, quia vel a negligentibus, vel a coactis perpetrata, non omnino possunt non 4 voluntaria dici.] Item in eodem libro c. 15. [Definitio peccati, quam diximus, peccatum est voluntarium retinenda, vel consequenda, quod definitum est, quod tantummodo peccatum est, non quod est etiam poena peccati.]

1 Cogente nullo. Hoc sunt addita ex B. Augustino, ut verba sequentia melius intelligantur.

2 Imitandum. Apud B. Augustinum in lib. de duabus animabus & in lib. 1. retrahat. sequitur, amittendum: ob quoniam tamen non est mutatum: sed sublata est priori loco vox, imitandum, que abest etiam à manuscripto Gratiani codicibus. Nam in vulgatis erat, ad aliquid imitandum, vel non imitandum.

3 Non immerito. In libro B. Augustini impresso legitur, immerito.

C. I. ¶ Non sunt peccata voluntaria nisi negligentia.

Idem lib. 4. quaestiones, q. 24. ad c. 15.

Numerosa.

a Et in l. de duabus animabus, c. 10. Sent. 2. dist. 47. b 1. Cor. 14. c. 1. Rom. 10. e Rom. 7. f Sent. 2. dist. 31. g Et in l. de duabus animabus, c. 11. h hic omittuntur aliquot verba.

i sine voluntate committi. orig.

¶ Erro quarritur, que sunt ipsa peccata voluntaria, possit recte dici peccatum esse nolentem, quod facere dicitur. Nam & hoc contra voluntatem facere dicitur: sed utique vult, propter quod facit: itaque si peccare nolit: quod tamen facit, cum volente si scilicet quisquam, nisi fecerit, mortem minetur. Ergo facere, quia vult vivere; & ideo non per se appendo, ut falsum iuret, sed ut falsum iurandum. Quod si ita est, nescio utrum possint dici peccata nolentium, qualia hic dicuntur expandi. Nisi si diligenter consideratur, forte ipsum peccatum vult, sed propter aliud fit, quod vult qui peccat. Quippe homines, qui scientes faciunt, quod nolent, vellent licere. Vique adeo ipsum peccare necesse est propter hoc ipsum, sed propter illud, quod nolent consequitur. Itaque si ita habent, non sunt peccata nolentium, nisi negligentium, que discernuntur a peccatis nolentium.

¶ Tanquam si peccare nolit, quod tantummodo non sunt in vulgatis codicibus B. Augustini.

¶ ff. tit. de iniuriis. l. 3.

¶ Illud relatum peccatum est, eos qui iniuriam pati sunt, & facere posse. Iam sunt quidam qui peccatum possunt, ut puta furiosus, & impubes, qui doli capax est. Namque hi iniuriam pati solent, non peccare. Ceterum iniuria ex affectu facientis consistit, consequentem esse hos, sive convitium dicant, iniuriam fecerint. Itaque pati quis iniuriam, etiam si non consentiat, facere nemo, nisi qui scit se iniuriam facere, etiam si faciat. Quare si quis per jocum peccatum, non tenet, iniuriam non tenet. Si quis hominem occiderit, dum putat servum suum, in eis admodum iniuriam tenetur.

¶ In aliquod vetustu exemplaribus à capite mutilis, cap. mulier, nulla est distinctio capitulorum.

¶ Itaque, ut ex præmissis apparet, sive ex voluntate, sive per infirmitatem peccata procedant, palam est illa imputari, sive scilicet dupliciter intelligitur. Est enim languor nature, sed concupiscentia appellatur: que verius anima infirmitas dicitur, sed ideo carnis infirmitas dicitur, quia accidit aversum a mente, quia elementorum, seu humorum contentio dicitur, quod afficitur, & tandem dissipatur. Similiter anima infirmitas dicitur, quia vitium appellatur, que anima a Deo separata est ira, odium, & alia huiusmodi. Alia infirmitas est ipsa non sit peccatum, est tamen poena, & causa peccati, sive ignorantia. Furo autem, cum non sit peccatum, poena peccati: ut febri, & ceteris passionibus, que peccatum esse: quarum motus, id est, ea que illa peccata fiunt, nulli imputantur ad poenam. ¶ Sed obstat illud, qui cum cæcus esset, cum interfecit eum excoecatus, imputatur. Unde dicitur est. d [Scripserunt enim ad hunc.] Lamech vero s. ¶ Sed cæcus ignorantia scilicet est, utraque enim quædam sunt, que imputantur: quædam enim cæcus, non est reus ad alterum, si autem cæcus, nam peccatum, vel venatione jactulum veniens aliquem occidit, ab eo peccatum hoc debet esse alienum, homicidæ reus habetur, vero alienata furor, cum sui compas non sit, evenit quod reation non contrahit: quia facultatem deliberandi non habet. Unde pupillo & furor in maleficia subvertitur: ut non tenentur ad poenam, que ex metu deliberationis non preceptum. Quod non sitiam humanis, sed etiam divinis legibus expressè probatum.

¶ Proceperunt. Hoc loco in vulgatis non sunt hæc verba, ff. tit. de iniuriis. Illud relatum peccatum est.

a Lib. 49. digesti. tit. 20. b al. cæcus, c. de homicid. carnis corruptioni. d Gen. 4.

supra. quæ abfunt a manu scriptis, ideog, indulta.

C. III.

Asenim Augustinus de parvulis, in lib. de fide ad Petron diaconum, cap. 30.

Immiffum a tenet, & nullatenus dubites, exceptis illis, qui pro nomine Christi, suo sanguine baptizantur, nullum hominem accepturum vitam æternam, qui non hic a malis suis fuerit per penitentiam, & fidemque conversus, & per sacramentum fidei & penitentia, id est, per baptismum liberatus. Et majoribus quidem necessarium esse, & penitentiam de malis suis agere, & fidem catholicam secundum regulam veritatis tenere, & sacramentum baptismi accipere: parvulis vero, qui nec propria voluntate credere, nec penitentiam profecato, quod originaliter trahunt, agere possunt, sacramentum fidei, quod est sanctum baptismum, quando rationis etas eorum capax esse non potest, sufficere ad salutem.

Es autem quod in fine hujus auctoritatis dicitur. [Quandiu fidei rationem etas capax esse non potest] evidenter datur intelligi, nulli post baptismum peccata imputari, sive sit adultus, sive impubes, nisi rationis sit capax. Unde etiam de brutis animalibus eadem ratio ab Augustino in eodem lib. c. 3. redditur. quare sua salute non impugnetur. [Animalia igitur, inquit, presentis sæculi casum atq, creaturam formationem creaturæ incomprehensibilem persequuntur voluntatem, quæ de suis factis nullam rationem redditura sunt, quæ rationabilis non sunt.] Nuncquid b enim de bobus cura est Dei? Homo vero quia rationalis factus sunt, & de se, & de omnibus rebus, quas in ista vita presentis acceperunt, rationem reddatur sunt: Deo: & pro furore altissimæ qualitate animalia jubentur necesse, non propter conscientiam peccati, sed quia refrenant memorem salu.

C. IV. § Non propter culpam, sed propter memorem salu peccati occiditur, ad quod mulier accessit.

Idem Augustinus super Leviticum ad c. 17. § 74.

Whit e quæ accessit ad omne pecus, & vult ascendi ab eo, interficietur mulierem & pecus: morte moriantur: rei sunt. Quæritur, quomodo sit reum pecus, cum sit rationale, nec ullo modo legis capax? & infra. § Pecora inde credendum est iustia interfici, quia tali flagitio contaminata, indignam refrenant facti memorem.

2. pars. De furore autem evidenti dicit scribit Augustinus in lib. questionum veteri & novi testamenti, q. 2. in fine, ita dicitur.

C. V. § Culpam non necessitate, sed voluntate reum confingit.

Aliquos d. semis subito dementes factos fuisse, & ferro, lapidibus, mortibus, multis nocuisse: quosdam etiam occidisse: captos autem industria, & iudicis & oblatos, minime reos factos: eò quod non voluntate, sed impellente vi nescio, quæ hæc gesserint nescientes. Quomodo enim reus constitueretur, qui nescit quid faciat?

C. VI. § Reus voluntate, non necessitate confingitur.

Idem Ambrosius in Hexameron, I in tractatu primidi.

Ille cavenda sunt, quæ ex nostra voluntate prodeunt, delicta iuventutis, & irrationabiles passionis corporis. Quorum igitur nos sumus domini, horum principia extrinsecus non requiramus, nec deriverimus in alios: sed agnoscimus ea, quæ proprie nostra sunt. Quod enim possimus non facere, si volumus, hujus electionem, mali nobis potius debemus, quam aliis ascribere. I.

a Ivo part. 1. cap. 30. b 1. Corinth. 9. c Ivo part. 9. cap. 10. d Ivo part. 1. c. 9. e al. iudicibus. f Lib. 4. c.

deo etiam in iudiciis istis voluntarios reos, non ex necessitate compulsos, culpa stringit, pena condemnat. Neque enim si per furorem aliquis innocentem peremerit, obnoxius morti est: quin etiam ipsius divine legis oraculo, si quis per imprudentiam inulerit necem, accipit impunitatis spem, refugii facultatem, ut possit evadere. Hoc igitur de eo, quod proprie malum videtur, dictum sit. Mala enim non sunt nisi quæ crimine mentem impliciant, & conscientiam ligant. Ceterum pauperiem, ignobilitatem, agritudinem, mortem, nemo sapiens mala dixerit, nec in malorum sorte numeraverit: quia nec i contraria istis in bonis habentur maximis: quorum alia nobis ex natura, alia ex commoditate accedere videntur.

1. Nec contraria istis] Emendatum est ex originali. Nam antea legabatur: quia necessaria ista in bonis, &c. in multis tamen contraria suis huius capitulis est in verbo, numeraverit.

C. VII. § Veniam habent, quæ ignorantibus committunt.

Idem in libro de Parvulis, c. 6. lib. de Abrebatum.

ANê discimus vitandam ebrietatem, per quam crimina cavere non possumus. Nam quæ sobrii cavemus, per ebrietatem ignorantibus committimus. & paulo post. Nesciam quid loquantur, qui nimio vino indigent: jacent sepulti: ideoque si qua per vinum deliquerint, apud sapientes iudices venia quidem facti donantur, sed levitatis damnantur a auctores.

C. VIII. § Inobediencia vel concupiscencia non habet culpam in corpore non consentientis.

Idem Augustinus in lib. 1. c. de civitate Dei, c. 25.

SI concupiscencia i vel inobediencia, quæ adhuc in membris moribundis habitat, præter nostræ voluntatis legem, quasi lege sua movetur; quantum magis absque culpa est in corpore non consentientis, si absque culpa est in corpore dormientis?

1. Concupiscencia vel] In originali legitur. Quod si illa concupiscencia inobediencia.

C. IX. § Leth non de mensura, sed de ebrietate culpatur.

Idem lib. 22. contra Iulianum, c. 44.

NEbriaverunt d. Loth filix ejus, & se nescienti miscerunt. Quapropter culpandus est quidem: non tamen, quantum ille incestus, sed quantum illa meretur ebrietas.

C. X. § Nemo trahitur ad culpam, nisi dultus propria voluntate.

Idem Ambrosius lib. 1. de Jacob, & vita Isaac, c. 3.

NON est quod cuiquam nostram ascribamus ærumnam, nisi nisi nostræ voluntati. Nemo tenetur ad culpam: nisi voluntate propria deflexerit. Nemo habent crimine, quæ inferuntur reluctantibus. Voluntaria tantum commissa sequitur delictorum invidia, quam e in alios derivamus. Voluntarium sibi mihi legit Christus: voluntarium servum sibi diabolus auctonatur. 2. Neminem iugo servitutis astrictum possidet, nisi se prius peccatorum are ei vendiderit.

1. Arumnam] Apud B. Ambrosium legitur, culpam: sed ab glossam non est mutatum.

2. Auctonatur] In vulgatis codicibus sequitur, & 2. Conquiri iuri suo: quæ sunt exponenda, quoniam abfunt a manu scriptis, & originali.

C. XI. § Minister Dei est, qui invitus homicidium facit.

a Deut. 2. c. 19. b al. nescitur] orig. c Et li. 2. contra Iulianum, in fi. d Ivo p. 9. c. 10. Gen. 19. e al. quod in alios deriverimus] orig.

Nec est qui invitatus aliquod fecerit homicidium, extra ministerium est. Siquidem lex ait a de eo: [Quia Deus dedit eum in manus ejus.] Manus ergo ejus, instrumentum modo, divinis ultioni ministerium prebuerunt. Levites igitur minister remissionis est. Pectus autem, qui tamen non ex dispositione, sed prater voluntatem fecerit homicidium, quia cum interficitur impius, Christus infunditur, & ubi abominatio aboletur, sanctificatio confectur: & ubi Dominus dixit: b [In eo die, qua interfecerit omne primogenitum Aegypti, sanctificabo mihi omne primogenitum israel.] Quod non ad unum diem afflictionis Aegypti refertur, sed ad omne tempus. z.

¶ Consecratur. Apud B. Ambrosium legitur, congregatur.

z. ¶ Omne tempus. Post hac in originali sequitur c. cum remittitur. infra 32. q. 1.

Cum itaq, qui in vitis hominem interfecerit, minister Dei sit; cum innocens suare periret, morti nequaquam obnoxius sit; cum subter demones, corum, qua facit, reatu non minime gestent, patet hunc sacerdotem homicidii reum non esse: unde, nec sacerdos privari debet.

Objicitur autem illud, quod est in penitentiali Theodori c.

C. XII. ¶ In se reverfus penitentiam agat, qui insipientem occidit.

Si quis insipientem aliquem occiderit, si ad sana mentem pervenerit, levior ei penitentia imponenda est. ¶ In concilio Vermaxensi, & apud Barchardum, & Vermax hac confessio, quam ei, quisana mente tale quid commisit.

Sed hoc forte de eo intelligitur, quem propria culpa ad suam perduxit. ¶ Item obicitur. Sunt quidam, que esse non impediuntur ad panam, tamen impediunt sacramenti significationem. Ambrosio namq, parentum filio non impuitur, ad panam: cui tamen obest ad ecclesiam minus accipiendum. Sic que mente aliena sunt, esse non impediunt ad panam, tamen sacri muneris executionem impediunt.

C. XIII. ¶ Innocens est, qui non iratus, sed propter disciplinam casu, aliquem interfecit.

Unde Hieronymus ait, c.

Si quis non iratus, sed propter disciplinam, palmam alicui dederit, & eventus occiderit, sicut fieri solet, quantum ad gratiam, innocens est: quia voluntatem, non opus requirit. ¶ Quantum autem ad legem, reus est: quia opera requirit. ¶ Item si in persecutione virgo fuerit oppressa, repellitur lege: quia opus inspicit, non voluntatem: in gratia autem quasi virgo suscipitur: quia non opera querit, sed voluntatem.

¶ Verba huius capiti usq, ad vers. Item si in persecutione, leguntur in bomil. 28. opera imperfecta, ad c. 11. Mathias. Reliqua autem & forte eadem isti leguntur, & similia in com. B. Hieronymi in adro 11. cap. Math. Ista autem pro fusu B. Hieronymus verbis rescribitur infra 22. q. 3. c. de pudicitia, vers. si que.

Sicut ergo qui propter disciplinam casu homicidium fecit, quantum ad legem reus est, quantum ad gratiam innocens: sic iste sacerdos, qui suare homicidiosa fecit, quantum ad culpam innocens est, quantum ad suscepti muneris executionem reus probatur. ¶ In ita respondetur. Non omnia que ordinandam impediunt, ordinatum deiciunt. ¶ Non enim potest ad sacerdotium probetur, qui aliquando insauit. Verumtamen si post sacerdotium suare caperit, non ideo sacerdotio caret: nisi forte nantquam ad sana mentis officium illum redire contingat. ¶ Sicut g de quodam Episcopo Gregorius scribit in registro ad

a Exod. 21. Deut. 19. b Num. 3. c. In conc. Vermaxien. c. 28. d Barch. l. 6. c. 25. Ius pas. c. 114. e Auctor operu imperf. in Mathiam, hom. 21. f 32. q. 3. de pudicitia. g 7. 1. quoniam.

Eucharistiam Episcopum [Quaritur tristis sit videri, &c.] ut sit in causa. [Longa in valitudine gravatus.]

QVÆSTIO II.

Pro impensis vero patrocinii in Taracronensi concilio clericis exigere munita prohibetur: in quo fit statuta de clericis, c. 20.

C. I. ¶ Pro patrocinio impensis clericis munita exigere non debet.

Oblervandum quoque dicerevimus, ne quis sacrum vel clericorum, more secularium iudicum, pro impensis patrocinii munera audeat accipere. a, nisi forte in ecclesiis gratius oblati: que non favore munita videantur accepta, sed collatione devotionis illarum. ¶ si quis ita b probatur accipere, veluti exactor facit, aut usurarium possessor, secundum statuta parum haurit degradandum.

Hoc autem de illis intelligendum est, qui canonice veritas, regulariter se cultura prospiciunt. Operarii namque consuetudine recipientes est, & moribus approbati, ut utantur ad vocatum patrocinio impendant, & pro impensarum exigant, & pro impensis suscipiant.

QVÆSTIO III.

Teritio queritur, an ex mulieris confessione ipse sit condemnatus. In quo primo videendum est, an videri possit accusare valeat. Quod sacri canonici munita esse prohibent. Gregoriter c. enim statutum est de domo biani Rapa, ut sacerdotes Domini non accipiant, nec in centum, qui sui ordinis non sunt, nec esse possunt. Misericordiam solum ad sacerdotium, sed nec etiam ad diaconatum permissum sunt. Unde nec sacerdos accusare, nec in eorum episcopatu iudicium quoz, cautum est, ut ubi verendum sit, vel propterorem pro alio non intercedat: nisi forte suus, vel familiaris persequi voluerit. Hec d. autem, que nec sua, ut non injurias persequatur, ad hanc accusationem admitti non potest: contra qui iudicis personam gerere vult, ad accusationem non movetur. Mulieres autem in reate testimonium persequi potest, quicumq, librum Iudicium legit, regnare non possit. Itaq, ab accusatione removeri possunt, quas etiam iudicio proprio frequentes esse constans: nec illa forte discretionem foris ab accusatione prohibentur. ¶ In ita respondetur. In reate e. c. multa permittitur, que hodie perfectiora quibus sunt. Cum enim mulieribus olim permittitur testimonium habere pro peccato, quod mulier induxit, ab Apostolo I in reate recordandi, vira subditas esse, in sequum susceptionem reate habere. Quare hie omnibus vira subiecta esse ostenditur: alio possulare non conceditur, ad accusationem admittitur detur. Ecce, quoniam passim & indifferenter ad accipiendum mulier non admittatur, sunt tamen quidam creatura, qui accusationem mulier subire non prohibetur.

C. I.

¶ Unde in libro codicis nono, tit. 12. de. Discretionu scribit, g. dicitur.

De crimine quod publicorum fuerit iudicatum, mulieri accusare non permittitur, nisi centi ex causa id est, si suam, suorumque persequatur injurias. ¶ secundum antiqui h. juris statuta tantum, de quibus Gregoriter eis concessum est, non exacta subleptione. ¶ aditus preses provincie imprius examina ablat, ut sit crimen, cujus accusationem mulier subire non potest beatur.

¶ In aliquot versio exemplarium ubi videri quodammodo cap. sane, nulla est distinctio capitulorum.

a al. exigere. b al. ita. c. 2. q. 7. fuerit d. ff. de reg. jur. l. farmina. e. Ind. 4. f. Episcopi qui accusare non possunt. h. al. antiquum statuta.

C. II.

Item in libro digestorum, Paulus lib. 2. de adulteris, a tit. de testibus. l. 11.
Ex eo quod prohibet lex lula de adulteris testimoni...

C. III.

Enis de causis concessa est mulieribus publica accusatio...
Papinianus leg. 2. cod. tit.
Enis de causis concessa est mulieribus publica accusatio...

C. IV.

Lege majestatis, et pubertorum judiciorum, et simonia accusatio equaliter proponitur.
Unde in primo lib. Codicis, imp. Leo Armenio prefato...

hujusmodi accusationem admittenda prohibetur. Nisi quisquam distinguere querat, ad abortum, non ad sacerdotum accusationem in hoc casu simonia mulieres esse admittendas...

Legibus enim] Discrepantia hac legum et canonum supra non est. Sed fuisse in hanc opinionem venit Gratianus...

C. V. Rei professo adversus quemlibet admitti non debet.
Unde Iulius Papa a scribit in decretis, c. 11. dicit.

Neminis b (præterquam i de crimine læsæ majestatis) de se confessio credi potest...
Præterquam de crimine læsæ majestatis] Hæc exceptio in nullo ex locis indicatis habetur...

Q. V. ESTIO IV.

Quæstio IV.
Pål verò die Dominico nec Episcopo, nec Presbytero causam aliquam ventilare liceat, in Tarraconensi concilio prohibetur...

C. I. Ministri ecclesiæ die Dominico causas ventilare non debent.
Nihil d Episcoporum aut Presbyterorum, vel clericorum die Dominico propositum, cuiuscunque causæ negotium audeat ventilare...

C. II. Solemnibus diebus, et legitimorum jejuniorum secularia placita non agantur.
Item ex concilio apud Ephesum r habito, prefate Rege Henrici.

Placita 3 secularia Dominicis diebus, vel aliis præcipuis festis, seu etiam in his diebus, in quibus legitima jejunia celebrantur, secundum canonicam constitutionem minime fieri decernimus...

a Et Dionysius, epist. 2. b Anselmus, c. 25. l. 1. c. 111. Pam. l. 4. c. 1. d. al. oportet, j. al. deber. d l. 1. c. 22. e. al. judicare. f. al. exceptu criminalibus negotiis. g. Bure. l. 1. c. 1. l. 1. c. 1. h. & j. fortasse.

impetratis. Quin etiam praefato fratri nostro, filiisque Treverensis ecclesiae, illiusque defensoribus hac in mandatis damus, ut spirituali simul & materiali gladio tandem aliquos illos eorumque fautores insequantur, quousque cum integritate possessionis, vel quocunque res ecclesiasticae hoc facto, vel quocunque pacto distrahae facta direpra sunt, revocentur.

1. ¶ Alexander. Nicolaus citat epistolam Alex. 1. de qua re mutata est supra, dist. 19. si Romanorum.
2. pars. A fidelitate etiam juramento Romanus Pontifex non debet abstinere, cum aliquos a sua dignitate deponit.
C. III. ¶ Pontificali auctoritate a juramento fidelitatis nonnullis abstinuit.
Unde Gregorius Papa.

Alias a item Romanus Pontifex, Zacharias scilicet, Regem Francorum, non tam pro suis iniquitatibus, quam pro eo, quod tante potestati erat inutilis, a regno depulit: & Pipinum Caroli magni Imperatoris patrem in eius locum substituit, omnesque Francigenas a juramento fidelitatis, quod illi fecerant, absolvit. Quod etiam ex auctoritate frequentis agit sancta ecclesia, cum milites absolvi a vinculo iuramenti: quod factum est his Episcopis, qui Apostolica auctoritate a pontificali gradu deponuntur.

In manuscriptis, ut in vulgatis, Gelasius Papa Anastasio Imperatori. Cuius Gelasii esse non potest. Zacharias enim & Carolus magnus, quorum in hoc capite mentio fit, multo post Gelasium vixerunt. Helvius autem in regno Gregorii 7. lib. 8. epist. 21. Hieronimus Metaph. Episcopo scripta, quomodo refert Ivo. In qua quidem epistola paulo ante multa ex epistola Gelasii Anastasio Imperatori scripta afferuntur.

C. IV. ¶ Excommunicati vinculo fidelitatis non tenentur obnoxii.
Item Gregorius VII. b. Romanae Synodo praesidens dixit.

Nos & sanctorum praedecessorum nostrorum statuta tenentes, eos qui excommunicatis fidelitate aut sacramento conficti sunt, Apostolica auctoritate a sacramento absolvimus, & ne eis fidelitatem observent, omnibus modis prohibemus: quousque ipsi ad satisfactionem veniant.

¶ Quousque, &c.] Verba haec non sunt in codice manuscriptorum Vaticanorum.

C. V. ¶ Antiquum reconcilium fidelitatem excommunicatis nullus servare cogitur.
Item Urbanus II. Episcopo Vapientis.

Tratos a milite Hugoni comiti, ne ipsi, quandiu excommunicatus est, serviant, prohibeto e. Qui si sacramenta praetulerint, inonemur f. oportere. Deo magis servare, quam hominibus. Fidelitatem enim quam Christiani Principi jurant, Deo eiusque sanctis adversant, eorum praeccepta calcanti, nulla cohibentur auctoritate perolvere.

QUAESTIO VII.
Hij synodali vero auctoritate, sacerdotem damnari, in Hispanensi secundo concilio, cui Iulianus interfuisset, cap. 6. prohibetur.

C. I. ¶ Sine concilio examinatione Presbyter vel Diaconum deponitur.

Stae actione comperimus, Fragitanum Cordubensis ecclesiae Presbyterum iniuste olim a Pontifice suo rursus ordinis sui restituentem, id denuo adversus praesumptionem nostram i. decrevimus, ut iuxta praefatum Patrum synodalem sententiam nullus nostrum sine concilio examine quemlibet Presbyterum vel Diaconum

a Gregor. 7. l. 1. cap. 1. p. 1. ca. ult. b l. i. regis. c Pam. l. 1. c. 12. d Panm. l. 1. c. 11. e al. prohibetur. f Ab. 1.

deponere audeat. Nam multi sunt, qui indiscussis potestate tyrannica, non auctoritate canonica damnant. Et sicut nonnullos gratia favoris sublimant, ita quosdam odio, invidiae permoti humiliant, & ad levem opinionis auram condescendunt, quorum crimen non approbant. Episcopus & enim sacerdotibus ac ministris solus honorem dare potest, solus faccedotibus in foro fuerint hi, qui in saeculo a dominis suis honorem libertatis adepti sunt, in servitutis nexum non revolvuntur, nisi publice apud praetoris ac praesidis tribunal in foro fuerint accusati: quanto magis hi, qui divinis altaribus consecrati honore ecclesiastico decorantur? Qui profecto nec ab uno damnari, nec uno iudicantem poterunt honoris sui privilegii exui: sed praesentati synodali iudicio, quod canon de illis praeciperit diffiniri.

1. ¶ Reluctantes] Sic est emendatum ex codicibus conciliorum impressis & manuscriptis. Sic enim apertius declaratur illud canonicum de concilio esse restitutum, quam ex solenni Gratiani vulgata, restitutum esse comperimus.

2. ¶ Nostram] Antea legebatur, vestram. In recentioribus autem conciliorum editionibus est, novam. Emendatum est ex antiquioribus editionibus, & duobus codicibus Vaticanis, & Laurentis, quemadmodum & paulo post, nullus nostrum. cum antea esset, nullus vestrum. Modesti enim & reliquorum Episcoporum sibi etiam metunt. Alia vero quaedam sunt ex videri codicibus emendata.

C. II. ¶ Causas clericorum Episcopus non nisi cum senioribus ecclesiae audiat.
Item Gregorius Ioanni Episcopo Panormitano, lib. 11. epist. 49.

Si b quid de quocunque clerico ad aures tuas pervenerit, quod te iuste possit offendere, facile non credas; nec ad vindictam te res accendat incognita; sed praesentibus senioribus ecclesiae tuae diligenter est veritas perscrutanda: & tunc, si qualitas rei poposciverit, canonica districtio culpam feriat delinquentis.

C. III. ¶ A quot Episcopi Presbyteri vel Diaconi sunt audienti.
Item ex concilio Carthagenensi i. primo, c. 11.

Si quis timidus vel contumeliosus extiterit in maiorem natu, vel aliquam causam habuerit, a tribus vicinis Episcopis, si Diaconus 2. est, qui arguitur, si Presbyter, a sex; si Episcopus, a duodecim sacerdotibus audiat. Univeri Episcopi dixerint. Contemptus debet contumaciae & superbiae in omnibus frangi. Causa c. vero pro personis d. ab his statuto numero audiatur.

1. ¶ Carthagenensi] Sic est emendatum ex vetustis codicibus. Nam in vulgatis erat, Agathensi primo, cum unicum duxerat Agathense memoretur.

2. ¶ Si Diaconus est.] In vulgatis conciliorum editionibus legitur, si Diaconus est, arguatur Presbyter, &c.

C. IV. ¶ De eodem.
Item ex concilio Carthagenensi secundo, cap. 10.

Felix Episcopus Selemelitanus dixit. Etiam hoc ad iudicio secundum & statuta veterum conciliorum, ut si quis Episcopus (quod non optamus f.) in reatum aliquem incurrerit, & fuerit ei nimia necessitas, non posse plurimos congregare, ne in crimine remaneat, a duodecim Episcopis audiat, & a sex Presbyteris 1, & a tribus Diaconis, cum proprio suo Episcopo.

1. ¶ Presbyter] Sic legitur in concilio, quod est in codice canonum, c. 12. & gravo, & duobus codicibus conciliorum Vaticanis; & uno alio perantiquo, & concordat cum sequenti capite.

a Supra a. ad. Episcopus.] & supra, dist. 67. Episcopus. b dist. 36. f. quid. c al. causa audiat. d al. personi statuta. e 2. q. 8. f. Gregor. Anselm. l. 2. c. 21. Burch. l. 1. cap. 1. 49. f. 100. p. 6. 62. f. al. optinamus.

In edictibus autem conciliorum Parisiensibus de Colemanibus habetur, & a sex Presbyteris, & tribus Diaconis; quemadmodum & in multis Gratiani manuscriptis.

C. V. De eodem.

Item ex concilio Carthagenensi tertio, c. 1.

Si autem Presbyteri vel Diaconi fuerint accusati, adiuncto sibi ex vicinis locis propriis Episcopus legitimo numero collegarum, quas ab eodem accusati petierint, id est, una secum in Presbyteri nomine 1 sex, in Diaconi tribus, ipsorum causas discutiat, eadem diem d, & dilationum, & a communicatione remotiorum, & discussione peritorum, inter accusatores & eos qui accusantur, forma servata, reliquorum autem clericorum causas etiam solus Episcopus loci agnoscat & finiat.

¶ Nomine] Sic in ceteris edictibus impressis & manuscriptis, præterquam in editione Colemanis quatuor tantorum, in qua habetur, Presbyteri nomine quinque, in Diaconi duobus. 2 pars. Solus autem ad exclusionem aliorum Episcoporum, non solum clericorum dicitur, sine quorum presentia eius sententia erit irrita.

C. VI. Abq; presentia clericorum nullus causam Episcopus audiat.

Unde in concilio Carthagenensi quarto, c. 23, legitur.

Episcopus e nullus causam audiat absque presentia suorum clericorum: alioquin irrita erit sententia Episcopi, nisi clericorum presentia confirmetur.

C. VII. Nisi synodo canonice vocati sacerdotes damnari non possint.

Item ex concilio Hispanensi secundo, c. 6.

Episcopus si sacerdotibus se ministris solus honorem dare potest, auctore solus non potest. Si enim hi qui in seculo à dominis suis honorem libertatis adepti sunt, in servitium suum non revocantur, nisi publice apud prætoris ac præsidis tribunal in foro fuerint accusati, quanto magis hi qui divinis altaribus consecrati, honore ecclesiastico decorantur? Qui profectò nec ab uno damnari, nec uno iudicante poterunt honoris sui privilegium exui: sed presentati synodali iudicio, quod canon de illis præceperit, definiti.

QUESTIO VIII.

Ultima vero quæstio sic statuta est in concilio Neocaesariensi, c. 9, & 10.

C. I. Presbyter, qui ante ordinationem confiteretur se peccatoriter lapsus, postea non offerat.

Qui si admittit corporale peccatum, & hic postea Presbyter ordinatus est, si confessus fuerit, quod ante ordinationem suam peccaverit, non quidem offerat, maneat autem in aliis officiis propter i eius studii utilitatem. Nam cetera peccata censuerunt plurimi etiam ordinatione privari. Quod si de his non fuerit confessus, nec ab aliquibus potest manifeste convinci, huic ipsi de se potestas est committenda. Similiter & si Diaconus in eodem culpa genere fuerit involutus, sese à ministerio cohibebit.

¶ Propter eius studii utilitatem] Græcè est, διὰ τῆς ἡμετέρας ἀνάγκης, id est, propter studium ac diligentiam, quam ceteroquin adhibet.

¶ Privari] Græcè legitur, τῶν ἡγεσθῶντων ἀφαιρεσθῆναι, id est, manus impositionem dimitti, quemadmodum scribitur.

a Ancl. c. 23. Burch. l. 2. c. 209. Ivo p. 6. c. 280. b cum proprio Episcopo. c al. discutiunt. d al. diem dilatione. e Burch. l. 1. c. 14. Ivo p. 5. c. 214. f Supra, ead. cap. sexta athenæ & distinet. g al. per eum non revocantur. h Rabanus lib. panit. c. 1. Poly. l. 4. tit. 39. Burch. l. 2. c. 299. Ivo p. 6. c. 109. Pamm. l. 4. tit. 1. Cap. 12. abid. i al. tamen.

veritè Dicoysus cuius confessionem ceteri collectores altaris tamen clausula omissa. Nam hæc verba, quem Gratianus adhibet, est prisca, quæ est in collectione Iydræ. Ita ex his veris hinc ha clicius sententia, atq; auctor gl'osa patuit.

C. II. Deservientes altari, si carnis fragilitate deliquerint, Episcopi altari subjacent.

Item ex concilio Ilerdensi, c. 1.

Hi qui altario Dei deservunt, si subdò in fructu carnis fragilitate corruerint, & Domino relictis, digne poenituerint, ita ut mortificato corpore cœlesti triti sacrificium Deo offerant, maneat in potestate presbiteris, vel veraciter afflictis non diu suspendere, sed ad diosus prolixiore tempore ab ecclesiæ corpore sequestra ita tamen ut sic officiorum suorum loca recipiant, ut sint ad altiora officia ulterius promovendi. Quod si ratio vel canes ad vomitum reverti fuerint, & in voluntatis luti jacuerint, non solum dignitatem careant, sed etiam sanctam communionem nisi non percipiant.

C. III. Ex ministris ecclesie geniti, in servitium devocentur ejusdem.

Item ex concilio Tolitano 9, c. 1.

Utm b multe superincontinentia e ordinati eorum hæcenus emanerint sententia pænitentiarum nullatenus ipsorum reformari quiverit correctio, usque adeo sententiam iudicantem protrahere causa culparum, ut non tantum ferretur ultio in delinquentem, verum & in progeniem damnatorum. Item quilibet ab Episcopo uique ad subdiaconum decesserit vel ex ancilla, vel ex ingenuæ detestando concubitu honore constituti filios procreaverint, illi quidem geniti probabuntur, canonica censura damnabuntur, proles autem aliena a pollutione nata, non reddentem e nunquam accipiet, sed etiam in hereditate ejus ecclesie, de cujus sacerdotis vel ministri geniti sunt, jure perenni manebunt.

C. IV. Qui constituitur sine ordinata castitate, non sacrificet: convulsus autem deponatur.

Item ex concilio Martini Papæ, c. 1.

Si quis Presbyter ante ordinationem peccaverit, non offerat, sed tantum pro religione nocere poterit. Si autem non ipse confessus, sed ab alio publice fuerit convictus, nec hoc ipsum habebit, ut Presbyteri poterit. Similiter & de Diaconis ordinatum est, ut si ipsi confessi fuerint, ordinem Sacramentorum accipiant.

C. V. De manu sacerdoti, qui ab ecclesia separatur, licet sacramenta faciantur.

Item Nicolaus ad consilio Balsarum, c. 1.

Scissitantibus b vobis, si a sacerdote, qui sine reprehensus in adulterio, sive de hoc sola. Intra confessus est, debeatis communionem suscipere, nec respondemus. Non potest aliquis, quædam utique periculosa sit, sacramenta divina poluere; quæ per singula cunctarum contagionum existunt; nec potest aliud diu per cloacas & latrinas transiens, aliquis eorum contaminationis attrahere. Proinde qualiterque contaminatus sit, quæ sancta sunt, coinquare non potest. Circo ab eo, ulque quo iudicio Episcoporum, si per communionem percipienda est: quoniam mali hominis

a Dist. 10. hi, qui altario, Rabanus l. panit. c. 1. Burch. l. 2. c. 109. Ivo p. 15. c. 27. b Ivo p. 6. c. 221. c al. immunda. d tali. e al. hereditatem parentum. f In cap. Martini. car. Ex conc. Neocaesari. c. 9. Et 10. Burch. l. 2. c. 1. Ivo p. 6. c. 109. l. 3. c. 170. g al. retineant. h Extra de vitia. c. 1. Ivo p. 1. duxat. Ivo p. 2. c. 53. Pamm. l. 4. c. 12.

ministrando de tantummodo iadunt: & cerea .i. fax ac-
 censa sibi quidem detrimentum præstat, aliis vero lumen
 reoribus administrat: & unde aliis commodum exhibet,
 inde sibi dispendium præbet. Sumite ergo intrepidi ad
 omni facere Chrifti mysteria: quia h. omnia fide e
 Chrifti purgantur. *Id est d. est enim, quæ hunc mundum
 vincit: & quia non dantis e, sed accipientis fit, dicen-
 te f. beato Hieronymo 2: Ad credendum in anima om-
 niu baptismus est perfectus: & in omni facere corpus
 Christi est perfectum.] ¶ Qui rursus facit scripture g
 concordans ait: [Primum audias, ne iudicaveris quem
 quam: atque ante probationem accusationis illata ne-
 mitem a tua communione suspendas: quia non flati-
 tim, qui accusatur, reus est, sed qui convinctur, crimi-
 nosus.]*

¶ Et cerea] Antiquæ legebat, &c. Restitutio est ex origi-
 nali, ex quo alia etiam sunt erodenda & addenda.
 ¶ Hieronymo] Est in epistola de septem gradibus quem-
 admodum & quod sequitur priusquam audias, &c. est ibidem
 scriptum.

CAUSA XVI.

Valam Abbas habebat parochialem ecclesiam: in-
 stituit ibi monachum, ut officium celebrare populus
 possit eam per quadraginta annos sine aliquo in-
 termissione: eadem quærela adversus Abbatem
 movetur a clericis baptizatis ecclesie, in cuius dila-
 tione parochiana ecclesia consistebat.

¶ Hæc prima queritur, utrum monachi liceat populi officia
 celebrare, parochiam dare & baptizare.
 ¶ Secundo, si quædam sui capellam habere Episcopi beneficii, an
 ab eis sui infirmenda, an ab Episcopo.
 ¶ Tertio, an per dissolutionem præscriptionis tollantur.
 ¶ Quarto, si quis ad versus ecclesiam præscribat, an etiam mo-
 nasterium ad versus ecclesiam præscribere possit.
 ¶ Quinto, si capellam in suo territorio adificationem iure territorii si-
 bi vendicare valeat.
 ¶ Sexto, si Archiepiscopus vel Episcopus sua auctoritate, non ju-
 dicaria sinita capellam illam arripserit, an eadem a
 causa: ut ecclesia, cui præfides, non ultra habeat jus re-
 sponsæ, quod sine pastor illicite usurpavit.
 ¶ Septimo queritur, si laici capellam teneant (ut quibusdam
 mori est) & in manibus Abbatis eam restituerint, &
 ordinandum tradiderint, an consensu Episcopi & clerico-
 rum Abbas possit eam tenere.

QUÆSTIO I.

Quid monachi officia populo celebrare non possint, multis
 authoritatibus probatur: quarum prima est illa fan-
 ctæ Nicenæ synodi, qua dicitur:
 ¶ Caput hoc nos, in prima Nicenæ synodi, nos, in secunda hæc
 habetur.

C. I. ¶ Monachorum conversatio ab omnibus de-
 bet esse discreta.

Placuit & omnibus residentibus in sancta Nicenæ sy-
 nodo, ut monachorum conversatio & vita secundum
 etymologiam nominis ab omnibus discrepet. Monachus
 enim græce, latine singularis dicitur. Videt monachum
 per omnia singulariter agere oportet. Quomobrem firm-
 iter & insolubiliter omnibus præcipimus, ut aliquis
 monachus penitentiam nemini tribuat, nisi sibi inveni-
 tum in monasterio non sepeliat, nisi monachum
 in monasterio secum morantem: vel si fortuito quem-
 quam advententium fratrum ibi mori contigerit.

C. II. ¶ Monasterii districtiorem, & ecclesiasticam mi-
 nistrationem quilibet simul tenere non potest.

a. alioquin. b. All. 11. c. al. in fide. d. 1. 10am. s.
 c. al. d. in morantem. f. In epistola de septem gradibus, tom. 4.
 g. Ecl. 11. h. Anst. 1. c. 66. & 6. 21. q. 1. Poly. 1. 4. tit. 30.

Item Gregorius Joanni Ravennati Episcopo,
 lib. 4. epist. 1.

Nemo a potest & ecclesiasticis obsequiis b. deservi-
 re, & in monachica regula ordinate perseverare: ut i-
 ple monasterii districtiorem teneat, qui quotidie in mo-
 nasterio & ecclesiastico cogitur permanere.

C. III. ¶ Monachi, qui ad clericatum promovetur,
 a priori proposito discedere non debent.

Item Innocentius ad Viaticum,
 epist. 3. c. 10.

De monachis, qui diu morantes in monasteriis, si
 postea ad clericatum ordinem pervenerint, statuitur
 non debere eos a priore proposito discedere.

*Si ergo (sicut Innocentius dicitur) a suo proposito eis discedere
 non licet, & sicut Gregorius restat in monachica regula de voti per-
 sistere, & ecclesiasticis obsequiis simul perseverare non possunt; patet,
 quod parochiana ecclesie monachi præfici non possunt.*

C. IV. ¶ Monachus non habet officium docen-
 tis, sed plangenti.

Item Hieronymus ad Riparium Presbyterum, ad-
 versus Vigilantium.

Monachus f. non docentis g., sed plangenti habet
 officium: qui vel se, vel mundum lugeat, & Domini
 pavidi præstetur adventum.

C. V. ¶ In populari frequentia monachi
 esse non debent.

Item ad Paulinum, de institutione monachi,
 epist. 13.

Si b. cupis esse, quod diceris, monachus, id est solus,
 quid facis in turribus, quæ utique non sunt solumum
 habitacula, sed multorum? & infra. ¶ Habeto simplici-
 tatem columbae, ne cuiquam machinetic dolos, & ser-
 pentis astutiam, ne aliorum supplantetis infidias. Non
 multum distat in vitio, vel decipere posse, vel decipi.
 Christianum e, quem senseris tibi aut semper, aut cre-
 bro de nimis loquentem (excepta elemosina, quæ in-
 differenter omnibus patet) invidiosum potius habeto,
 quam monachum. Præter victum & vestitum, & mani-
 festas necessitates nihil cuiquam tribuas: ne filiorum
 panem canes comedant.

C. VI. ¶ Monachus pascitur, clericis
 pascitur.

Item ad Heliodorum de laude vite solitarie,
 epist. 1.

Lia & causa est monachorum, alia clericorum. Clerici
 pascunt oves, ego pastor: illi de altario vivunt,
 mihi quasi infestuosæ arbori securis ponitur ad radicem,
 si munus ad altare non deferto. & infra. ¶ Mihi ante
 Presbyterum federe non licet. Illi, si peccavero, licet me
 tradere / satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus sit
 in die Domini lesa.

C. VII. ¶ Non licet aliquid monachis agere sine
 Presbyterorum consilio.

Item m. ad Rusticum.

Ecclēsia n. habet senatum ceterum Presbyterorum, si-
 ne quorum consilio nihil monachus agere licet. Ro-
 bosum & filius Salomonis ideo perdidit regnum, quia no-
 luit audire Presbyteros suos. Senatam quoque Romani
 habebant, cuius consilio cuncta agebant: & nos habemus
 senatum nostrum ceterum Presbyterorum.

¶ Apud H. Hieronymum in commentariis ad e. 3. Epsata, unde
 hoc caput videtur acceptum, hæc leguntur. Robam filius Sa-
 lomonis ideo perdidit regnum, quia noluit audire Pres-
 byteros suos.

a. Ivo p. 2. c. 118. b. al. officia. c. al. obsequia. d. Poly-
 bid. Anst. 1. c. 67. e. al. dicitur. f. Polybid. Anst. 1. c. 118.
 Ivo p. 7. c. 118. g. al. dicitur. Pam. 1. c. 176. h. Ivo p. 7. c. 118.
 Pam. 1. c. 177. i. al. dicitur Christianum. Quam. 1. c. 17. k. Poly-
 bid. Anst. 1. c. 123. l. 1. c. 12. m. Habetur in ceteris. ad
 e. 3. Epist. n. Donsedii p. 5. o. 3. Reg. 14.